

CELÂLÜDDÎN ES-SÜYÛTÎ

Hayatı ve Eserleri

Doç. Dr. Süleyman TULUCU

Atatürk Üni. İlahiyat Fak.

I. HAYATI:

Celâlüddîn Ebü'l-Fadl Abdurrahmân b. Ebî Bekr b. Muhammed el-Hudayrî es-Süyûtî eş-Şâfiî el-Mısırî, Mısır ve Suriye'de hüküm süren Memlûkler Devletinin son zamanlarında Kahire'de yetişen ve Arap dilinde en fazla eser vücuda getiren müelliflerden biri ve belki de birincisidir⁽¹⁾.

Süyûtî, 849/1445 yılında Yukarı Mısır'daki⁽²⁾ Süyût (Üsyût)'ta doğdu. Menşe olarak ailesi, İran'dan gelmişti⁽³⁾. Fakat Zehebî (öl. 748/1348), İbn Tagrîberdî (öl. 870/1466) ve zamanının birçok müellifleri gibi, o da anne tarafından Türk kanı taşıyordu⁽⁴⁾. Çağdaşı Sehâvî (öl. 902/1496)'ye göre, annesi Türk asıllı bir cariyeye idi⁽⁵⁾. Ataları arasında en eskisi Şeyh Hümâmüddîn el-Hudayrî olup, Kahire kadısı idi⁽⁶⁾. Babası Kemâlüddîn Ebü Bekr, Şâfiî fakihlerindendi. Onun 855 yılında ölümü⁽⁷⁾ ile, henüz 5 yaşında iken⁽⁸⁾ yetim kalan Süyûtî, aile dostları tarafından himaye edilmiş ve onların ihtimam ve gayretleriyle tahsilini yapmıştır⁽⁹⁾. 8 yaşına basmadan Kur'an-

(1) Abdülkadir Karahan, "Süyûtî", İA, XI, 258.

(2) Yâkût el-Hamevî, *Mu'cemü'l-Büldân*, Beyrut 1397/1977, III, 301.

(3) Cl. Huart, *Arap ve İslâm Edebiyatı*, s. 347; M. Şemseddîn, *İslâm'da Târih ve Müverrihler*, s. 407.

(4) R.A. Nicholson, *A Literary History of the Arabs*, s. 454.

(5) Sehâvî, *ed-Dav'ü'l-Lâml' il-Ehlil'-Karni't-Tâsi'*, IV, 65.

(6) M. Şemseddîn, a.g.e., s. 407; Abdülkadir Karahan, a.g.mad., İA, XI, 258.

(7) Süyûtî, *Nazmü'l-Ikân fi A'yânü'l-A'yân*, s. 95; Mustafâ eş-Şek'a, *Celâlüddîn es-Süyûtî*, s. 5.

(8) M. Şemseddîn, a.g.e., s. 407; Ömer Nasuhi Bilmen, *Büyük Tefsir Tarihi, Tabakatü'l-Müfesssirin*, II, 624.

(9) Abdülkadir Karahan, a.g.mad., İA, XI, 258.

ı Kerîm'i hıfzetmiş, bundan sonra, İbn Dakîk el-İd (öl. 702/1302)'in *Umdetü'l-Ahkâm*'ını, Nevevî (öl. 676/1277)'nin *Minhâcü'l-Fıkh*'ını, Beydâvî (öl. 685/1286)'nin *Minhâcü'l-Vusûl*'ünü ve İbn Mâlik (öl. 672/1273)'in *Elfiyye*'sini ezberlemiş⁽¹⁰⁾ ve tahsiline devam ederek, 866/1462 senesi başında Arapça okutmak için icazet almıştır⁽¹¹⁾.

Süyûtî, *Hüsnu'l-Muhâdara fî Ahbâri Mısır ve'l-Kâhire* adlı eserinde (I, 155-161), Mısır'ın müctehid imamlarından bahsederken, kendi hal tercümesine de geniş bir yer ayırmıştır. Muahhar kaynakların çoğu, onun hakkında bilgi verirken, bu esere dayanmışlardır.

Süyûtî, 17 yaşından itibaren eser telif etmeye başlamış ve birçok şöhretli âlimden dersler alarak, kendini iyi bir şekilde yetiştirmiştir. Tanınmış hocalarından bazıları şunlardır: Şihâbüddîn eş-Şârimîsâhî, Alemüddîn el-Bulkînî⁽¹²⁾, Muhyiddîn el-Kâfiyecî⁽¹³⁾, Şerefüddîn el-Münâvî, Takıyyüddîn eş-Şiblî, Seyfüddîn el-Hanefî, Muhammed b. İbrâhîm eş-Şirvânî, İzzüddîn el-Kinânî el-Hanbelî⁽¹⁴⁾, Celâlüddîn el-Mahallî⁽¹⁵⁾. Süyûtî'nin öğrencileri arasında en tanınmış olanı, *Tabakâtü'l-Müfessirîn* sahibi Şemsüddîn ed-Dâvûdî olup, hocası Süyûtî'nin hal tercümesi hakkında büyük bir eser yazmıştır⁽¹⁶⁾.

Süyûtî, önce Tefsir, Hadis ve Fıkıh başta olmak üzere dinî ilimleri öğrenmek için gerekli olan Nahiv, Maânî, Bedî ve Beyân v.s. gibi âlet ilimlerini öğrenmiş, sonra da esas ilim konularında geniş bir vukuf ve salâhiyet elde etmiştir. O, kuvvetli bir hâfizaya da sahipti⁽¹⁷⁾.

Usûlde Sünnî-Eş'arî, fûrûda Şâfiî olan⁽¹⁸⁾ Süyûtî, İslâm âleminin yüksek âlimleriyle görüşüp, mâlûmatını artırmak için gençliğinde birçok seyahat yapmış⁽¹⁹⁾, bu arada, Şam, Hicâz, Yemen, Hind, Mağrib ve Tekrûr (Batı Sudan)'a gitmiştir. Hicâz seyahati esnasında bir sene Mekke'de kalmıştır. Ayrıca Mısır'ın Dimyât, Feyyûm ve İskenderiye gibi yerlerini de ziyaret etmiştir⁽²⁰⁾.

İmam Süyûtî, Kahire'ye döndükten sonra, 870/1466 tarihinden itibaren tedrisata

(10) İbnü'l-İmâd el-Hanbelî, *Şezerâtü'z-Zehab fî Ahbâri men Zeheb*, VIII, 52; Süyûtî, *Buğyetü'l-Vu'ât fî Tabakâtü'l-Lugaviyyine ve'n-Nuhât*, I, nâşirin muk., s. 9-12.

(11) Süyûtî, *Hüsnu'l-Muhâdara fî Ahbâri Mısır ve'l-Kâhire*, I, 156; M. Şemseddîn, a.g.e., s. 407; Abdülkadir Karahan, a.g.mad., İA, XI, 258.

(12) Süyûtî, *Nazmü'l-Ikyân*, s. 44, 119; Mustafa Uzunpostalcı, "Bulkînî", *DİA*, VI, 412.

(13) Taşköprizâde, *eş-Şekâ'iku'un-Nu'mâniyye*, s. 22, 64.

(14) İbnü'l-İmâd el-Hanbelî, a.g.e., VIII, 52 v.dd.; Süyûtî, *Buğyetü'l-Vu'ât*, I, nâşirin muk., s. 10-12; a.mlf., *el-İtkân fî Ulûmü'l-Kur'ân*, I, nâşirin muk., s. 4-5.

(15) Abdülkadir Karahan, a.g.mad., İA, XI, 259; Mustafâ eş-Şek'a, a.g.e., s. 13-24.

(16) Gazzî, *el-Kevâkibü's-Sâ'ire fî A'yânü'l-Mi'etü'l-Âşire*, II, 71; İbnü'l-İmâd el-Hanbelî, a.g.e., VIII, 264; Ali Rıza Temel, "Dâvûdî", *DİA*, XI, 51.

(17) Abdülkadir Karahan, a.g.mad., İA, XI, 259.

(18) Hânsârî, *Ravzâtü'l-Cennât fî Ahvâlî'l-Ulemâ ve's-Sâdât*, V, 66.

(19) Ömer Nasuhi Bilmen, a.g.e., II, 625.

(20) Süyûtî, *Hüsnu'l-Muhâdara*, I, 157; Hamid Vehbî, *Meşâhîr-i İslâm*, cüz: 45, s. 1429; M. Mustafâ Ziyâde, *el-Mü'errihün fî Mısır fî'l-Karni'l-Hâmis Aşer el-Milâdî*, s. 59; Abdülkadir Karahan, a.g.mad., İA, XI, 259.

başlamış, Şeyhûniyye ve Baybarsiyye medreselerinde takrir ettiği derslerle şöhrat bulmuştur⁽²¹⁾. Süyûtî, 871 yılından itibaren iftâ ile meşgul olmuştur. Ahkâm-ı şer'iyyede, Hadîste, Arabî ilimlerde mutlak müctehid derecesine ulaşmış olduğunu iddia eder, akran ve emsalinden üstün olduğunu söyler, kendisiyle mübahase ve mü-nakaşada bulunacaklara karşı şiddetli bir lisan kullanırdı. Bundan dolayı, aleyhinde bir cereyan meydana gelmiş, Şeyhûniyye'deki hizmetine Tomanbay tarafından son verilmiştir⁽²²⁾. Bunun üzerine, inzivaya çekilerek, kendisini ibadete, kitap telif ve tasnifine hasretti.

Süyûtî, ilminin yanında, iffetli, cömert, iyi huylu, muttakî ve gayet doğru bir kimse idi. Sultana el açmıyor ve hiçbir emîr ve vezirin kapısına, ihtiyacı için gelmi-yordu. Rivayet edilir ki, bir defasında, Sultan el-Gavri, ona bir köle ile bin dinar gönderdi. Dinarları reddedip, köleyi aldı ve âzad etti⁽²³⁾. Süyûtî, yaşı 60'ı bulduğu sı-ralarda hastalandı ve tanınmış tarihçi İbn İyâs (öl. 930/1524)'ın kaydettiğine göre, 911/1505 yılında, Kahire'de Bâbü'l-Karâfe dışında defnolundu⁽²⁴⁾. Vefat ettiği za-man, Dimaşk'ta, Ümeyye câmiinde, gaip namazı kılınmış⁽²⁵⁾.

II. ESERLERİ:

Celâdüddîn es-Süyûtî, zamanının seçkin bir allâmesi idi. Telif ettiği değerli eser-leriyle, şöhrati her tarafa yayılmıştı. Özellikle o, Tefsir, Hadîs, Fıkıh, Nahiv, Belâgat, Lûgat, Tarih ilimlerinde mümtaz bir âlimdi ve hemen hemen ilimlerin her çeşidinde eser vermiştir.

Süyûtî'nin eserlerinin önemli bir kısmı küçük ve risaleler hâlinindedir. Müteaddit ciltlerden oluşan el-Eşbâh ve'n-Nezâ'ir fi'n-Nahv, ed-Dürrü'l-Mensûr, el-Müzhir, Buğyetü'l-Vu'ât, Şerhu Şevâhidi'l-Muğni, el-İtkân fi Ulûmi'l-Kur'ân gibi, oldukça hacimli eserleri de vardır. Pek muhtelif mevzularda ve çok sayıdaki eserlerinin ekseriyeti uzun araştırmalar mahsulü olan terkiibî teliflerden ziyade çeşitli kaynaklardan iktifat suretiyle derlenmiş eserlerdir⁽²⁶⁾.

Süyûtî'nin eserlerinin sayısı muhtelif kaynaklara göre 500-1000 arasında de-ğişmektedir. O, kendi eserlerinin sayısını Hüsnü'l-Muhâdara (I, 157)'da 300 olarak vermektedir; ancak müellif, bundan sonra da birçok eserler kaleme almıştır⁽²⁷⁾. İb-nü'l-İmâd'ın zikrettiğine göre müellefatı 500'ü geçmektedir⁽²⁸⁾. İbn İyâs da Târih'inde eserlerinin sayısının 600'e ulaştığını⁽²⁹⁾ söylemektedir. Keza Bağdatlı İsmail Paşa 600'den fazla eserinin adını verir⁽³⁰⁾. Kâtib Çelebi (öl.1067/1656), ünlü

(21) M. Şemseddin, a.g.e., s. 408; Süyûtî, el-İtkân, I, nâşirin muk., s. 6.

(22) Ömer Nasuhi Bilmen, a.g.e., II, 625; krş bir de M. Şemseddin, a.g.e., s. 408.

(23) Hayrüddin ez-Ziriklî, el-A'lâm, IV, 71; Abdülkadir Karahan, a.g.mad., İA, XI, 260; Süyûtî, el-İtkân, I, nâşirin muk., s. 6.

(24) İbn İyâs, Bedâ'i'u'z-Zühûr fi Vekâ'il'd-Dühûr, IV, 84; İbnü'l-İmâd el-Hanbelî, a.g.e., VIII, 55; M. Şemseddin, a.g.e., s. 408; Ömer Rızâ Kahlâle, Mu'cemü'l-Mü'ellifin, V, 128; Abdülkadir Kara-han, a.g.mad., İA, XI, 260; Süyûtî, Buğyetü'l-Vu'ât, I, nâşirin muk., s. 15.

(25) Gazzî, a.g.e., I, 231.

(26) Abdülkadir Karahan, a.g.mad., İA, XI, 260.

(27) A.mlf., a.g.mad., İA, XI, 260.

(28) İbnü'l-İmâd el-Hanbelî, a.g.e., VIII, 53.

(29) İbn İyâs, a.g.e., IV, 83.

(30) Bağdatlı İsmail Paşa, Hediyyetü'l-Ârifin, I, 534-544.

eserinde⁽³¹⁾ 400'den fazla kitabının adını kaydeder. Flügel'in tertip etmiş olduğu cedvelde de telifatının adedi 561'e baliğ olmaktadır⁽³²⁾. Hamîd Vehbî, *Meşâhîr-i İslâm* (cüz: 45, s. 1436-1454)'ında 548 kitap ve risalesinin adını zikretmiş; C. Brockelmann ise 441 eserinin ismini ve bulundukları kütüphaneleri kaydetmiştir⁽³³⁾. Oldukça eski bir tarihte ölmüş olan ve İbn Hallikân (öl. 681/1282)'ın *Vefeyâtü'l-A'yân'ına Dürretü'l-Hicâl fî Esmâ'i'r-Ricâl* adı ile bir zeyl yazmış bulunan İbnü'l-Kâdî (öl. 1025/1616), adı geçen eserinde, müellifimiz Süyûtî'nin eserlerinin sayılamıyacak kadar çok olduğunu ve sayısının 1000'e yaklaştığını⁽³⁴⁾ ifade eder. Gerçekten de son zamanlarda, Ahmed el-Hâzindâr ve Mahammed İbrâhîm eş-Şeybânî tarafından hazırlanan bir çalışmada, Süyûtî'nin 1000 kadar eserinin adları, bulundukları yerler, basım yer ve tarihleri gösterilmiştir⁽³⁵⁾. Bugün, sahalarında önemli bir boşluğu dolduran bu eserlerin büyük bir bölümü basılmış olup, diğer bir kısmı da muhtelif dünya kütüphanelerinde el yazması olarak bulunmaktadır⁽³⁶⁾.

Süyûtî'nin muhtelif dallardaki en önemli eserlerinden basılmış olanlar şunlardır:

A. Kur'ânî İlimler:

1. el-Dürre'l-Mensûr fî't-Tefsiri bi'l-Me'sûr:

Kur'an tefsiri olup, 6 cilt hâlinde basılmıştır (Kahire 1314). Ayrıca, 1377 yılında Muhammed Emîn Demc tarafından Tahran'da yayımlanmıştır⁽³⁷⁾.

2. Lübabü'n-Nukûl fî Esbâbi'n-Nüzûl:

Vâhidî (öl. 468/1076)'nin aynı konudaki eserine dayanmakta olup, âyetlerin nüzul sebeplerine dair bilinenleri toplamaktadır. Çoğu Celâleyn Tefsiri'nin hâmişinde olmak üzere, birçok defalar basılmıştır⁽³⁸⁾ (Mısır 1301, 1313, 1342, 1927, 1951, 1954).

3. Tefsirü'l-Celâleyn:

Süyûtî'nin en meşhur Kur'ân tefsiri olup, önce hocası Celâlüddîn el-Mahallî tarafından başlanılmış ve onun ölümünden sonra, kendisi tarafından 870/1465'te 40 gün içinde tamamlanmıştır⁽³⁹⁾. O, Bakara sûresinin başından İsrâ sûresinin sonuna kadar olan kısmı tefsir etmiştir. Bu tefsir büyük bir ilgi görmüş ve birçok defalar ba-

(31) *Keşfü'z-Zunûn*, I-II, tür.yer.

(32) M. Şemseddîn, a.g.e., s. 409; Süyûtî, *Nezmü'l-Ikân*, nâşirin muk., s. 11; Brockelmann, "es-Süyûtî", *Dâ'iretü'l-Ma'ârifü'l-İslâmiyye*, XIII, 27; Ömer Nasuhi Bilmen, a.g.e., II, 625.

(33) GAL, II, 143-159; Suppl., II, 178-198.

(34) İbnü'l-Kâdî, *Dürretü'l-Hicâl fî Esmâ'i'r-Ricâl*, III, 92.

(35) Ahmed el-Hâzindâr-Muhammed İbrâhîm eş-Şeybânî, *Delîlû Mehtûtâtî's-Süyûtî ve Emâkini Vücûdihâ*, s. 29-282.

(36) Fihrisü Mü'ellesâtî's-Süyûtî, *Resâ'il İsnâ Aşere li's-Süyûtî*, s. 1-12; Corci Zeydân, *Târîhu Âdâbi'l-Lugatî'l-Arabiyye*, III, 240-245; A.S. Fulton-A.G. Ellis, *Supplementary Catalogue of Arabic Printed Books in the British Museum*, s. 73-91; Yûsuf Elyân Serkis, *Mu'cemü'l-Matbû'âtî'l-Arabiyye ve'l-Mu'arrebâ*, I, 1073-1085; Hayrüddîn ez-Ziriklî, a.g.e., IV, 71-73; Süyûtî, *el-İktirâh fî İlmî Usûli'n-Nahv*, nâşirin Arapça muk., s. 36-47; Mustafâ eş-Şek'a, a.g.e., s. 127-143.

(37) Ahmed el-Hâzindâr-Muhammed İbrâhîm eş-Şeybânî, a.g.e., s. 36.

(38) A.mf., a.g.e., s. 40.

(39) Abdülkadir Karahan, a.g.mad., İA, XI, 261.

sılmıştır (Bulak 1280, 1289, 1293, v.b.; Dehli 1281; Tahran 1860; Kahire 1939, 1954, 1959, 1970⁽⁴⁰⁾).

4. el-İtkân fî Ulûmi'l-Kur'ân:

Süyûtî'nin Kur'ân ilimleri sahasında en önemli eseri olup, ilk defa Sprenger'in bir tahlili ile birlikte Mawlawî Basheeroodeen ve Noor-ool-Haqq tarafından neşredilmiştir (Kalküte 1852-1854). Daha sonra birçok defalar basılmıştır (Mısır 1279, 1287, 1306, 1317⁽⁴¹⁾, 1368, 1951; nşr. M. Ebû'l-Fadl İbrâhim, I-IV, Kahire 1387/1967; Beyrut 1407/1987).

Son yıllarda Doç. Dr. Sâkıp Yıldız ve Dr. Hüseyin Avni Çelik tarafından Türkçeye çevrilmiş ve bu çeviri, 2 cilt halinde, Hikmet Neşriyat tarafından 1987 yılında İstanbul'da yayımlanmıştır.

5. Tabakâtü'l-Müfessirîn:

Müfessirler hakkında bilgi veren ve ilk defa 1839'da, Leiden'de A. Meursinge tarafından neşredilen bu eser, son yıllarda birkaç kere daha basılmıştır (Tahran 1960; Mısır 1976⁽⁴²⁾).

6. Mu'terekü'l-Akrân fî İ'câzi'l-Kur'ân:

Kur'ân-ı Kerim'in i'caz vecihlerinden bahseden ve bu konuda daha evvel söylenenlerin hemen hemen hepsini içine alan çok kıymetli bir eserdir. Son zamanlarda, ilmî bir şekilde, 3 cilt hâlinde, Alî Muhammed el-Bicâvî tarafından neşredilmiştir (Mısır 1969, 1392/1973⁽⁴³⁾).

B. Hadîs:

1. el-Câmi'u's-Sagîr min Hadîsi'l-Beşîri'n-Nezir:

Müellifin 28 Rebiülevvel 907'de (11 Ekim 1501) bitirdiği bu eser, alfabetik olup, umumî hadis mecmuaları arasında oldukça revaç görmüştür. Şerhleri arasında en çok kabul göreni, Abdurra'ûf el-Münâvî (öl. 1035/1625)'in Feyzu'l-Kadîr adlı eseridir⁽⁴⁴⁾ (I-VI, Kahire 1357). el-Câmi'u's-Sagîr ilk defa 1851'de Marsilya'da basılmış, daha sonra baskısı birçok defa tekrarlanmıştır (Bulak 1286; Kahire 1323⁽⁴⁵⁾; nşr. M. Nâsirüddîn el-Elbânî, Mısır 1954; nşr. M. Muhammed Umâre, Mısır 1954; Beyrut 1969; Pakistan 1394⁽⁴⁶⁾; Riyad 1988).

2. Tabakâtü'l-Huffâz:

Süyûtî, hadisçilerden hâfız derecesinde olanları ele aldığı bu kitabını, Zehebî'nin Tezkiretü'l-Huffâz adlı eserini özetlemek ve ona bazı ilâvelerde bulunmak surtiyle

(40) Ahmed el-Hâzindâr-Muhammed İbrâhim eş-Şeybânî, a.g.e., s. 34.

(41) Yûsuf Elyân Serkis, a.g.e., I, 1074.

(42) Ahmed el-Hâzindâr-Muhammed İbrâhim eş-Şeybânî, a.g.e., s. 239.

(43) Nedim Yılmaz, İ'câzü'l-Kur'ân, s. 86.

(44) el-Câmi'u's-Sagîr hakkında geniş bilgi için bk. İbrahim Cânan, Kütüb-i Sitte Muhtasarı Tercüme ve Şerhi, I, 276-278; Mücteba Uğur, "el-Câmiu's-Sagîr", DİA, VII, 113-114.

(45) Yûsuf Elyân Serkis, a.g.e., I, 1078.

(46) Ahmed el-Hâzindâr-Muhammed İbrâhim eş-Şeybânî, a.g.e., s. 64.

meydana getirmiştir. İlk defa F.Wüstenfeld tarafından bastırılan eser (Göttingen 1833-1834⁽⁴⁷⁾), son yıllarda tekrar yayımlanmıştır (nşr. Ali Muhammed Ömer, Kahire 1393/1973; Beyrut 1403/1983).

3. el-Hasâisu'l-Kübrâ:

Hız. Peygamber'in hususiyetleri ve mucizeleri hakkında kaleme alınmış olup, 1320 yılında, 2 cilt hâlinde Haydarâbâd'da⁽⁴⁸⁾ ve 1967'de Kahire'de (nşr. Muhammed Halil Herrâs) basılmıştır⁽⁴⁹⁾. Ayrıca, Ali Rıza Karabulut, **Hâtemü'l-Enbiyâ Hz. Muhammed Aleyhi's-Selâm'ın Mu'cizeleri** isimli 2 ciltlik kitabını (2. baskı, Ankara 1976), İmam Süyûtî'nin bu eserini esas alarak hazırlamış ve onun bazı kısımlarını Türkçeye tercüme etmiştir.

4. el-Le'âli'l-Mesnû'a fî'l-Ehâdisi'l-Mevdû'a:

Süyûtî'nin mevzû (uydurma) hadisler konusunda yazdığı tenkidî bir eserdir⁽⁵⁰⁾. Birkaç kere basılmıştır (Hindistan 1303; Kahire 1317⁽⁵¹⁾).

5. Tedrîbü'r-Râvî fî Şerhi Takrîbi'n-Nevevî:

İmam Nevevî (öl. 676/1277)'nin Hadis ilimleri ile ilgili **Takrîb**'ini şerh eden⁽⁵²⁾ önemli bir eserdir. Sahasında büyük bir revaç görmüş ve müteaddit defalar basılmıştır (Mısır 1307; nşr. Abdülvehhâb Abdüllatîf, I-II, Mısır 1379/1959, 1385/1966, Medîne 1972⁽⁵³⁾).

6. Cem'u'l-Cevâmî:

Süyûtî, **el-Câmi'u'l-Kebîr** adıyla de bilinen bu eserini bütün hadisleri bir araya toplamak amacıyla tertip etmiş fakat eser, vefatı üzerine tamamlanamamıştır. Mütakâi el-Hindî (öl. 975/1567)'nin **Kenzü'l-Ummâl fî Süneni'l-Akvâl ve'l-Ef'âl** (I-XVI, nşr. Bekrî Hayyânî-Safvetü's-Sekâ, Beyrut 1399/1979) edlî eseri, Süyûtî'nin bu ve **el-Câmi'u's-Sagîr**'inin değişik tertibinden ibarettir⁽⁵⁴⁾. Sekiz veya on cilt olacağı tahmin edilen ve ilk cildi 1390/1970 yılında Kahire'de basılan **Cem'u'l-Cevâmî**'in 1992'de IV. cildi yayımlanmıştır⁽⁵⁵⁾.

7. er-Riyâdu'l-Enika fî Şerhi Esmâ'i Hayri'l-Halîka:

Kur'ân-ı Kerîm'e, özellikle hadis-i şerîflere dayalı olarak Hz. Peygamber'in yüzlerce isim, lâkap ve künyesini ele alan ve sahasında önemli bir boşluğu dolduran bu eser, Ebû Hâcer M. es-Sa'îd b. Besyûnî Zağlûl'un tahkiki ile, 1405/1985 yılında Beyrut'ta neşredilmiştir.

(47) Yûsuf Elyân Serkis, a.g.e., I, 1082; Corci Zeydân, a.g.e., III, 240; krş. Necib el-Akîkî, **el-Müsteşrikûn**, Kahire 1965, II, 713.

(48) Yûsuf Elyân Serkis, a.g.e., I, 1079.

(49) Ahmed el-Hâzindâr-Muhammed İbrâhîm eş-Şeybânî, a.g.e., s.145.

(50) Bu eser hakkında geniş bilgi için bk. Ali Özek, **Hadîs Ricâlî**, s. 166; M. Yaşar Kandemir, **Mevzû Hadisler**, s. 152-154.

(51) Ahmed el-Hâzindâr-Muhammed İbrâhîm eş-Şeybânî, a.g.e., s. 84.

(52) Abdülkadir Karahan, a.g.mad., **İA**, XI, 262; Ali Özek, a.g.e., s. 151.

(53) Ahmed el-Hâzindâr-Muhammed İbrâhîm eş-Şeybânî, a.g.e., s. 58; krş. bir de Ali Osman Koçku-zu, **Hadîs İlimleri ve Hadîs Tarihi**, s. 83 dipnot.

(54) Krş. İbrahim Cănan, a.g.e., I, 275; İsmail L. Çakan, "Cem'u'l-Cevâmî", **DİA**, VII, 345.

(55) İsmail L. Çakan, a.g.mad., **DİA**, VII, 345.

C. Dilbilgisi:

1. el-Müzhir fî Ulûmî'l-Luga ve Envâ'ihâ:

Süyûtî'nin, dilbilimle ilgili bütün çalışma ve meseleleri içine alan önemli bir eserdir⁽⁵⁶⁾. Oldukça muahhar olmakla beraber, sahasında hacim ve kapsam itibarıyla en mühim eserdir. Müellif, bazıları zamanımıza ulaşmamış, birçok değerli, filolojik teliften faydalanmak suretiyle eserini vücuda getirmiştir. Kâtib Çelebi de onun, ter-tip ve çeşitlilik bakımından bu ilim dalına yenilik getirdiğini ve ondan önce herhangi bir kimsenin böyle bir eser meydana getiremediğini⁽⁵⁷⁾ ifade eder ki, kanaatimizce o, bu görüşünde mübalağa etmiş sayılmaz. Mâ'û'l-Ayneyn lakabı ile bilinen Mustafâ b. Muhammed eş-Şinkîû (öl. 1328/1910) tarafından Simârû'l-Müzhir ünvanı ile manzum hale getirilen⁽⁵⁸⁾ bu eser, müteaddit defalar basılmıştır (I-II, Bulak 1282; Mısır 1315⁽⁵⁹⁾; Kahire 1323, 1942; nşr. M. Ahmed Câdelmevlâ- A. Muhammed el-Bicâvî-M. Ebû'l-Fadl İbrâhîm, Mısır, ts.⁽⁶⁰⁾).

2. el-İktirâh fî İlmi Usûlî'n-Nahv:

Süyûtî'nin Fıkıh Usûlünü dilbilgisine tatbik ettiği bir eserdir. el-Müzhir, Hem'u'l-Hevâmi' ve el-Eşbâh ve'n-Nezâ'ir gibi eserlerine kıyasla, hacminin kü-çüklüğüne rağmen bu eser, Süyûtî'nin nahiv ve dille ilgili kitaplarının en önemlilerinden biri olarak kabul edilir⁽⁶¹⁾. İbn Allân (öl. 1057/1647) ve İbnü't-Tayyib (öl. 1170/1856) gibi müellifler tarafından şerh edilen⁽⁶²⁾ eser, önceleri 2-3 kere basılmış (İstanbul 1302 [et-Tuhfetü'l-Behiyye içinde]; Haydarâbâd 1310; Dehli 1313⁽⁶³⁾), son zamanlarda da, ilmî bir şekilde, inceleme ve notlarla, Ahmet Subhi Furat tarafından neşredilmiştir (İstanbul 1975-1978).

3. el-Eşbâh ve'n-Nezâ'ir en-Nahviyye (veya fî'n-Nahv):

Dilbilgisinin muhtelif meselelerinin, Fıkıh münakaşaları usûlünde kaleme alınmış olduğu bir kitaptır⁽⁶⁴⁾. Oldukça hacimli olan ve birçok değerli kaynağa istinaden hazırlanan bu eserin şimdiye kadar muhtelif baskıları yapılmıştır (I-IV, Haydarâbâd 1316-1317, 1359; nşr. Tâhâ Abdurra'ûf Sa'd, Kahire 1975⁽⁶⁵⁾; nşr. Abdül'âl Sâlim Mükerrrem, I-IX, Beyrut 1406/1985).

4. el-Behcetü'l-Mardiyye fî Şerhi'l-Elfiyye:

İbn Mâlik (öl. 672/1273)'in çok tanınmış olup, hakkında birçok şerhler yazılmış

(56) Bu eser hakkında geniş bilgi için bk. Corci Zeydân, a.g.e., III, 243; Mustafâ eş-Şek'a, a.g.e., s. 167-209.

(57) Kâtib Çelebi, Keşfü'z-Zunûn, II, 166.

(58) Abdülkadir Karahan, a.g.mad., İA, XI, 262.

(59) Yûsuf Elyân Serkis, a.g.e., I, 1084.

(60) el-Müzhir'in, en iyi olan bu son baskısının basım tarihi, bazı eserlerde 1958 (Msl. bk. İbnü'l-Enbârî, Zinetü'l-Fudalâ' fî'l-Fark beyne'd-Dâdi ve'z-Zâ', nşr. Ramazân Abdü'ttevvâb, Beyrut 1407/1987, s. 108) ve 1382 (Msl. bk. Ahmed el-Hâzindâr-Muhammed İbrâhîm eş-Şeybânî, a.g.e., s. 208) olarak verilmiştir.

(61) Mustafâ eş-Şek'a, a.g.e., s. 221.

(62) Süyûtî, el-İktirâh, nâşirin muk., s. 46.

(63) A. mlf., a.g.e. nâşirin muk., s. 45.

(64) Bu eser hakkında geniş bilgi için bk. Mustafâ eş-Şek'a, a.g.e., s. 236 v. dd.

(65) Ahmed el-Hâzindâr-Muhammed İbrâhîm eş-Şeybânî, a.g.e., s. 186.

bulunan Elfiyye'sinin şerhidir. Süyûtî'nin bu küçük nahiv kitabı da birçok defalar basılmıştır (Luknov 1831; Tahran 1248, 1268...; Mısır 1262, 1291, 1310⁽⁶⁶⁾, 1937⁽⁶⁷⁾; Tebriz 1286⁽⁶⁸⁾).

5. Şerhu Şevâhidi'l-Muğni:

İbn Hişâm (öl. 761/1359)'ın Muğni'l-Lebib adlı nahiv kitabındaki şevâhidin şerhi olup, eski Arap şiiri ve şairleri hakkında değerli bilgiler vermektedir⁽⁶⁹⁾. Şimdiye kadar muhtelif baskıları yapılmıştır (Tahran 1271/1855⁽⁷⁰⁾ (2 cilt); Mısır 1322⁽⁷¹⁾ (1 cilt); nşr. Ahmet Zâfir Kûcân, I-II, Dimaşk 1386/1966).

6. Cem'u'l-Cevâmi' (fi'n-Nahv):

Bu, Süyûtî'nin 100 kadar eserden derlediği ve Arapça ile ilgili bütün konuları ihtiva ettiği için, kendisine Cem'u'l-Cevâmi' adını verdiği bir eserdir⁽⁷²⁾. Süyûtî, talebelerin bu eseri anlamakta güçlük çektiklerini öğrenince ona, Hem'u'l-Hevâmi' adlı bir şerh yazmıştır. Esasen Cem'u'l-Cevâmi' bu şerhle değer kazanıp şöhrete ulaşmıştır. Ahmed eş-Şirkî (öl. 1913), ed-Dürerü'l-Levâmi' alâ Hem'u'l-Hevâmi' adlı eserinde (I-II, Kahire 1327-1328) Hem'u'l-Hevâmi' i ve şevâhidini açıklamıştır⁽⁷³⁾. Çeşitli dünya kütüphanelerinde yazma nüshaları bulunan Cem'u'l-Cevâmi' müstakil olarak basıldığı gibi (Kahire 1318) Hem'u'l-Hevâmi' ile birlikte de yayımlanmıştır (I-II, Kahire 1327-1328, 1981; Beyrut 1973; I-VI, nşr. A. Muhammed Hârûn-Abdül'âl Sâlim Mükerrrem, Küveyt 1400/1980⁽⁷⁴⁾).

7. Buğyetü'l-Vu'ât fi Tabakâti'l-Lugaviyyine ve'n-Nuhât:

Süyûtî'nin Arap dilci ve nahivcileri hakkında kaleme aldığı en mühim eseridir⁽⁷⁵⁾. Gramer ve sözlük çalışmalarının başlangıcından X. yüzyıla kadar 2209 dil âliminin hal tercümesini ihtiva eden Buğyetü'l-Vu'ât sahasının en önemli eserlerinden biridir. Bu eser, Muhammed b. Abdillâh b. Humeyd (öl. 1295/1878) tarafından Mülâhasa Buğyeti'l-Vu'ât adı ile ihtisar edilmiş olup müellif nüshası Haydarâbâd Âsafîye Kütüphanesi'nde bulunmaktadır (nr. 342). Çeşitli dünya kütüphanelerinde yazmaları bulunan Buğyetü'l-Vu'ât'ı ilk defa 1839 yılında Hollandalı müsteşrik A. Meursinge Latince açıklamalarla Leiden'de neşretmiştir⁽⁷⁶⁾. Daha sonra Muhammed

(66) Yûsuf Elyân Serkis, a.g.e., I, 1076.

(67) Ahmed el-Hâzindâr-Muhammed İbrâhim eş-Şeybânî, a.g.e., s. 189.

(68) Süyûtî, el-İktirâh, nâşirin muk., s. 38. el-Behcetü'l-Mardıyye hakkında ayrıca bk. Tâhir Süleymân Hammûde, Celâlüddîn es-Süyûtî, s. 322-323.

(69) Süyûtî'nin bu eseri hakkında bk. Tâhir Süleymân Hammûde, a.g.e., s. 328-329.

(70) A.S. Fulton-A.G.Ellis, a.g.e., s. 84.

(71) Yûsuf Elyân Serkis, a.g.e., I, 1081.

(72) Cem'u'l-Cevâmi' ve şerhi hakkında bk. Mustafâ eş-Şek'a, a.g.e., s. 213 v.dd.; Tâhir Süleymân Hammûde, a.g.e., s. 323-324.

(73) Mehmet Reşit Özbalkıç, "Cem'u'l-Cevâmi'", DİA, VII, 345.

(74) A.mlf., a.g.mad., DİA, VII, 345; krş. Ahmed el-Hâzindâr-Muhammed İbrâhim eş-Şeybânî, a.g.e., s. 193, 218.

(75) Eser hakkında kısa bilgi için bk. Corci Zeydân, a.g.e., III, 240-241.

(76) Necîb el-Akîkî, a.g.e., II, 657.

Emîn el-Hancî tarafından Kahire'de (1326), son olarak da M. Ebü'l-Fadl İbrâhîm'in tahkiikiyle 2 cilt hâlinde yine Kahire'de (1384/1964-65) yayımlanmıştır⁽⁷⁷⁾.

D. Tarih:

1. Bedâ'i'u'z-Zühûr fî Vekâ'i'i'd-Dühûr:

Genel bir dünya tarihi olup 1282 yılında Kahire'de tab' edilmiştir⁽⁷⁸⁾. Bilindiği üzere, İbn İyâs'ın da aynı adda bir eseri vardır.

2. Hüsnü'l-Muhâdara fî Ahbâri Mısır ve'l-Kâhire:

Mısır'ın sadece siyasî tarihini anlatmakla kalmayıp, bu ülkeyi ziyaret eden mühim zevatı harf sırası tertibiyle kaydeden, muhtelif ilim ve sanat erbabından ve âbidelerden, beldenin garip ahvalinden bahseden bu eser birçok defa basılmıştır (I-II, Kahire 1860 taşbaskı, 1299, 1321-22, 1324, 1327; nşr. M. Ebü'l-Fadl İbrâhîm, I-II, Kahire 1387/1967⁽⁷⁹⁾). Bu eserin biri Mahmûd b. Abdillâh b. Muhammed el-Bağdâdî (Süleymaniye Ktp. Esad Efendi, nr. 2215), diğeri Ahmed b. Süleymân (Süleymaniye Ktp. Damad İbrahim, nr. 910) tarafından yapılan iki Türkçe tercümesi vardır⁽⁸⁰⁾.

3. Târihu'l-Hulefâ:

Genel halifeler tarihi olup, muhtelif yerlerde (nşr. W. Lees ve Mavlawi 'Abd al-Haqq, Kalküte 1856; Lahor 1870, 1304/1887; Kahire 1305⁽⁸¹⁾, 1351, nşr. Muhammed Muhyiddîn Abdülhamîd, 4. baskı, Kahire 1389/1969, 1394⁽⁸²⁾, nşr. eş-Şeyh Kâsım eş-Şemmâ'î er-Rifâ'î - eş-Şeyh Muhammed el-Osmânî, Beyrut 1406/1986; Dehli 1306⁽⁸³⁾) basılmış ve H.S. Jarrett tarafından İngilizceye tercüme edilmiştir (Kalküte 1881⁽⁸⁴⁾).

4. eş-Şemârih fî İlmi't-Târih:

Süyûtî'nin Tarih ilmi hakkında kaleme aldığı bu küçük eser, muhtelif yerlerde basılmıştır (nşr. C. F. Seybold, Leiden 1894⁽⁸⁵⁾; Irak 1971; nşr. Muhammed eş-Şeybânî, Küveyt 1979⁽⁸⁶⁾).

5. Nazmü'l-Ikyân fî A'yânî'l-A'yân:

Süyûtî, bu küçük, değerli eserinde IX./XV. yüzyılda yaşamış bütün önemli şahsiyetlerin biyografilerini toplamıştır. İlgili asrın Arapça bir "Kim Kimdir-Who's

(77) Ahmed el-Hâzindâr-Muhammed İbrâhîm eş-Şeybânî, a.g.e., s. 231; Mehmet Türkmen, "Buğye-tü'l-Vuât", DİA, VI, 362-363.

(78) Tâhir Süleymân Hammûde, a.g.e., s. 386.

(79) Ahmed el-Hâzindâr-Muhammed İbrâhîm eş-Şeybânî, a.g.e., s. 235.

(80) Abdülkadir Karahan, a.g.mad., İA, XI, 262-263.

(81) Yûsuf Elyân Serkis, a.g.e., I, 1076-77; Abdülkadir Karahan, a.g.mad., İA, XI, 262.

(82) Ahmed el-Hâzindâr-Muhammed İbrâhîm eş-Şeybânî, a.g.e., s. 222.

(83) Corci Zeydan, a.g.e., III, 241.

(84) Abdülkadir Karahan, a.g.mad., İA, XI, 262.

(85) Necîb el-Akîkî, a.g.e., II, 728; krş. Cl. Huart, a.g.e., s. 349.

(86) Ahmed el-Hâzindâr-Muhammed İbrâhîm eş-Şeybânî, a.g.e., s. 227.

Who"su özelliğini taşıyan⁽⁸⁷⁾ bu eser, 1927 yılında New York'ta Philip K. Hitti tarafından neşredilmiştir.

6. el-Vesâ'il ilâ Ma'rifeti'l-Evâ'il:

İmâm Süyûtî'nin bu küçük eseri, Câhiliyye ve İslâm devirlerinde, bir şeyi veya bir işi ilk defa yapanlar (el-evâ'il) hakkında telif edilmiş değerli bir kaynaktır. O, bu eserinde Ebû Hilâl el-Askerî (öl. 395/1005)'nin *Kitâbü'l-Evâ'il*'ini ihtisar etmiş⁽⁸⁸⁾, onu güzel bir şekilde tertip ederek ona bazı ilâvelerde bulunmuştur⁽⁸⁹⁾. Bu kitabın da şimdiye kadar müteaddit baskıları yapılmıştır (nşr. R. Gosche, 1867; nşr. Es'ad Talas, Irak 1954⁽⁹⁰⁾; Kahire 1401/1980; nşr. Abdurrahmân el-Cûzû, Beyrut 1408/1988).

SÜYÛTÎ VE ESERLERİ ÜZERİNE BİR BİBLİYOGRAFYA(*)

- Abdurrahmân Utbe, *Ma'a'l-Mektebeti'l-Arabiyye*, 1. baskı, Haleb 1398/1978, s. 136-137, 187-188, 222-224, 300-301, 322-323, 416-417, 425-426.
- Abdülkâdir b. Ömer el-Bağdâdî, *Hâşiye alâ Şerhi Bânet Su'ad li-İbni Hişâm*, I-III, nşr. Nazif Muharrem Hoca, Beyrut 1400-1410/1980-1990, tür. yer.
- Abdülvehhâb İbrâhîm Ebû Süleymân, *Kitâbetü'l-Bahsi'l-İlmî*, Cidde 1403/1983, s. 537-538.
- Abdürrezzâk, Ahmed, *el-Mer'etü fî Kitâbâtî's-Süyûtî* (Bu eserin baskı yer ve tarihi tesbit edilememiştir.)
- Abdütttevâb, Ramazân, *Mesâdirü Celâlidîn es-Süyûtî fî Kitâbihî el-Müzhir fî Ulûmî'l-Luga ve Envâ'ihâ, ed-Dâre*, sene 8 sayı 4 (Receb 1403/Ebrîl 1983), s. 114-130.
- Abdüz-zâhir, Huseyn İsâ, Cem'ul-Cevâmî' ev el-Câmi'u'l-Kebîr, *el-Va'yü'l-İslâmî*, sayı 90, Kahire 1972, s. 87-95.
- Ahmed Rif'at, *Lûgat-i Târihiyye ve Coğrafiyye*, İstanbul 1300, IV, 113-114.
- Ahmed Teymûr, *Kabrü'l-İmâmî's-Süyûtî ve Tahkiku Mevdu'ihî*, Kahire 1346.
- Akdemir, Hikmet, *el-Leâli'l-Masnua'nın Tahkiki*, Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Mezuniyet Tezi, Erzurum 1981, XXIII+73 s.
- Akkuş, Mehmet, *Celaluttin el-Mahalli ile Celaluttin es-Suyuti'nin Celaleyn Adlı Tefsirlerinde Bakara'dan Kehf Suresine Kadar Geçen Hadis-i Şeriflerin Tahriri ve Mahalli İstîşadı*, Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Lisans Tezi, Erzurum 1992, 57 s.
- Albayrak, Halis, *Mühemâtu'l-Kur'an İlmî ve Kur'an Tefsirindeki Yeri*, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, XXXII (1992), s. 155-182 (tür.yer.).
- Alıç, Hanefî, *Celâleddîn es-Suyûtî*, Atatürk Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi Tefsir-Hadis Bölümü Seminer Çalışması, Erzurum 1976, 14 s.

(87) Ignace Goldziher, *Klasik Arap Literatürü*, s. 171.

(88) Süyûtî, *el-Vesâ'il ilâ Ma'rifeti'l-Evâ'il*, nşr. Abdurrahmân el-Cûzû, Beyrut 1408/1988, s.11; krş. Ahmet Turan Arslan, "Askerî, Ebû Hilâl", *DİA*, III, 490.

(89) Corci Zeydân, *a.g.e.*, III, 242.

(90) Ahmed el-Hâzindâr-Muhammed İbrâhîm eş-Şeybânî, *a.g.e.*, s. 260.

(*) Uzun bir zaman harcayarak hazırladığımız bu "Bibliyografya"nın, şüphesiz bazı eksikliklerine rağmen, özellikle İlahiyat sahasında çalışma yapanlara yararlı olacağını ümit ediyoruz. Burada, faydalı olacağı mülâhazasıyla, Süyûtî'nin görüşlerine ve eserlerine atıfta bulunan bazı kitaplara da yer verilmiştir.

- Arslan, Şükrü, Celâleyn Tefsiri'nin İsnadı ve el-Mahallî'nin Bakara Süresinden Yaptığı Tefsiri, *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, X (1991), s. 155-172.
- Âşık, Nevzat, Hicrî IV. Asırdan Sonra Makâmât Yazarları, *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, II (1985), s. 70-71.
- Atallâh, Reşid Yûsuf, *Târîhu'l-Âdâbi'l-Arabiyye*, nşr. Alî Necib Atavî, Beyrut 1405/1985, II, 264-266.
- el-Ayderûsî, Muhyiddîn Abdülkâdir, *Târîhu'n-Nûri's-Sâfir an Ahbârî'l-Karnî'l-Âşir*, Beyrut 1405/1985, s. 51-54.
- el-Azm, Cemîl (Bek), *Ukûdû'l-Cevher*, Beyrut 1326, s. 194-216.
- el-Azzâvî, Abbâs, *et-Ta'rif bi'l-Mü'errihin*, Bağdad 1376/1957, I, 253-254.
- Babinger, Franz, *Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri*, çev. Coşkun Üçok, Ankara 1982, s. 111, 112, 267.
- Bilmen, Ömer Nuhu, *Büyük Tefsir Tarihi, Tabakatü'l-Müfessirin*, İstanbul 1974, II, 624-627.
- Brockelmann, C., *Geschichte der Arabischen Litteratur*, Leiden 1949, II, 143-159; *Supplementband*, Leiden 1938, II, 178-198.
- , "es-Süyûtî", *Dâ'iretü'l-Ma'ârifî'l-İslâmiyye*, Mısır 1352/1933 v.d., XIII, 27-32.
- Butrus el-Bustânî, *Dâ'iretü'l-Me'ârif*, IX, Beyrut 1887, "es-Süyûtî" mad.
- Cânan, İbrahim, *Kütüb-i Sitte Muhtasarı Tercüme ve Şerhi*, Ankara 1988, I, 275-278, 279-280, 302.
- Cerrahoğlu, İsmail, *Tefsir Tarihi*, Ankara 1988, II, 428, 429.
- el-Cevnpûrî, Abdülevvel, *Şükdü'l-Mu'tî'l-Hâfil bi-Mü'ellesfâtî's-Süyûtî*, Cevnpûr 1300, 1311.
- Corcî Zeydân, *Târîhu Âdâbi'l-Lugati'l-Arabiyye*, Beyrut 1967, III, 239-245.
- Çakan, İsmail L., *Hadis Edebiyatı*, İstanbul 1985, s. 77, 80, 105, 116-119, 121, 126, 154-155, 173-174, 209, 229, 232, 239.
- , *Hadis Usûlû Kitaplarında "İhtilâfu'l-Hadis"*, *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, IV (1986), s. 88-90.
- , "Cem'u'l-Cevâmî", *DİA*, VII, 344-345.
- Çelebi, Ahmed, *İslâm'da Eğitim-Öğretim Tarihi*, trc. Ali Yardım, İstanbul 1976, s. 23, 40, 107, 248-249, 259, 350.
- Çifci, Yusuf, *Celaledin es-Suyutî, Miftahu'l-Cennet fi'l-İhticaci bi's-Sünnet (Terceme ve Tahkiki)*, Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Mezuniyet Tezi, Erzurum 1988, II+83 s.
- Dehlevî, Abdülaziz b. Şah Veliyyullah, *Bustânü'l-Muhaddisin*, trc. Ali Osman Koçkuzu, Ankara, ts., s. 182, 215-216.
- Dehlevî, Şah Veliyyullah-Nabûsî-Süyûtî-Şeyh Davut-Sadık Hasan Han, *Mezheplerin Doğuşu ve İctihad Tartışması*, Türkçesi: Şükrü Özen, İstanbul 1992, s. 159-170.
- ed-Dellû'l-Bibliyocrâfi li'l-Kiyemi's-Sekâfiyyeti'l-Arabiyye, *Merâci'u'd-Dirâsâtî'l-Arabiyye*, Kahire 1965, s. 68, 272-275, 513-514.
- Denizkuşları, Mahmut, *Peygamberimiz (s.a.v.) ve Tıp (Tıbb-ı Nebevî)*, İstanbul 1981, s. 131-133.
- Develioğlu, Abdullah, *Büyük İnsanlar (Üç Bin Türk ve İslâm Müellifi)*, İstanbul 1973, s. 464.
- DİA = Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, I-VIII-, İstanbul 1988-1993-.
- ed-Dimaşkî, Ebû'l-Mehâsin el-Huseynî, *Zeylû Tezkireti'l-Huffâz li'z-Zehebî*, Beyrut, ts., muk., s. 6-10.
- Doğuştan Günümüze Büyük İslâm Tarihi*, İstanbul 1986, I, 97-98.

- Ebü Zehv, M. Muhammed, *el-Hadîs ve'l-Muhaddisûn*, Beyrut 1404/1984, s. 446, 488, 493.
- Edwards, Edward, *A Catalogue of the Persian Printed Books in the British Museum*, London 1922, s. 26.
- Elbânî, *Da'ifü'l-Câmi'i's-Sagîr*, Beyrut 1398/1978.
- , *Sahihu'l-Câmi'i's-Sagîr*, Beyrut 1406/1986.
- Eroğlu, Ali, 1984-85 Öğretim Yılı Tefsir Tarihi Ders Notları, Erzurum 1985, s. 69-70.
- Fihrisü'l-Hizâneti't-Teymûriyye, *el-cüz'ü's-sâlis*: Esmâ'ül-Mü'ellifin, Kahire 1948, s. 151-153.
- Fulton, A.S.-A.G. Ellis, *Supplementary Catalogue of Arabic Printed Books in the British Museum*, London 1926, s. 73-91.
- GAL; GAL, Suppl. : Bk. Brockelmann, C.
- Gazzî, *el-Kevâkibü's-Sâ'ire fî A'yânî'l-Mi'eti'l-Âşire*, nşr. Cebrâ'il Süleymân Cebbûr, Beyrut 1945, I, 226-231.
- Gibb, H.A.R., *Arabic Literature, An Introduction*, Oxford 1974, s. 147.
- Goldziher, I., *Zur Charakteristik Gelâl ud-Dîn us-Sujûtî's und seiner Literarischen Thätigkeit, Sitzungsberichte der Phil. Hist. Classe der Kais. Akademie der Wissenschaften, LXIX, Wien 1871, s. 7-28.*
- , *A Short History of Classical Arabic Literature*, trans. Joseph Desomogyi, Hildesheim 1966, s. 156-158; Türkçe trc. : *Klasik Arap Literatürü*, çev. Azmi Yüksel-Rahmi Er, Ankara 1993, s. 169-171.
- Gramilch, Richard, *Ein Schreiben Suyûtîs über Verwandlungsprobleme, Der Islam, 55/1 (1978), s. 1-18.*
- el-Gumârî, Ahmed b. Muhammed, *el-Mugîr ale'l-Ehâdisi'l-Mevdû'a fî'l-Câmi'i's-Sagîr*, Beyrut 1402/1982.
- Hamîd Vehbî, *Meşâhîr-i İslâm*, cüz: 45, nşr. Mihrân, İstanbul, s. 1423-1454.
- Hammâde, Muhammed Mâhir, *el-Mesâdirü'l-Arabiyye ve'l-Mu'arreb*, Beyrut 1392/1972, s. 119-120, 125-126, 130, 135, 144, 203, 205, 278, 310, 320.
- Hammûde, Abdülvehhâb, *Safahât min Târihi Mısır fî Asri's-Süyûtî*, Kahire 1965, tür. yer.
- Hammûde, Tâhir Süleymân, *Celâlüddîn es-Süyûtî*, Beyrut 1410/1989.
- Hannâ el-Fühûrî, *el-Câmi' fî Târihi'l-Edebi'l-Arabî*, Beyrut 1986, s. 1034.
- Hânsârî, *Ravzâtü'l-Cennât fî Ahvâlî'l-Ulemâ ve's-Sâdât*, nşr. Esedullâh İsmâ'iliyyân, Kum 1392, V, 54-68.
- el-Hasenî, Ahmed b. Mekki el-Hamevî, *Dav'ül-Kabesi'l-Münîr li-Rumûzi Ricâlî'l-Câmi'i's-Sagîr*, nşr. Muhammed Bâkır Ulvân, *Mecelletü Ma'hedi'l-Mahtûtâtî'l-Arabiyye*, XXI, Kahire 1975, s. 142-147.
- el-Hâzindâr, Ahmed-Muhammed İbrâhîm eş-Şeybânî, *Delîlü Mahtûtâtî's-Süyûtî ve Emâkini Vücûdihâ*, Küveyt 1403/1983.
- Hitti, Philip K., *Siyâsî ve Kültürel İslâm Tarihi*, çev. Salih Tuğ, İstanbul 1981, IV, 1112-1113.
- Hodgson, M.G.S., *İslâm'ın Serüveni*, İstanbul 1993, II, 479.
- Huart, Cl., *Arab ve İslâm Edebiyatı*, çev. Cemal Sezgin, Ankara 1971, s. 347-349.
- İnân, *Mü'errihû Mısır el-İslâmiyye* (Bu eserin baskı yer ve tarihi tesbit edilememiştir.)
- İsâmüddîn Abdurra'ûf, *Mü'ellefâtü's-Süyûtî* (Bu eserin baskı yer ve tarihi tesbit edilememiştir.)
- Ishâq, Muhammed, *The Autobiographical Sketch of Imâm Jalâl al-Dîn Suyûtî*, *Journal of the Asiatic Society of Pakistan*, VII/1 (1962), s. 211-229.
- Işık, Hüseyin Hilmi, *Tam İlmihal Seâdet-i Ebediyye*, 7. baskı, İstanbul 1969, s. 970.

İA= İslâm Ansiklopedisi, I-XIII, İstanbul 1940-1988.

İbn Hacer el-Askalânî, *Hadîs İstılahları Hakkında Nuhbetü'l-Fiker Şerhi*, çev. Talât Koçyiğit, Ankara 1971, tür. yer.

İbn İyâs, *Bedâ'î'u'z-Zühûr fî Vekâ'î'r'd-Dühûr*, nşr. Muhammed Mustafâ, Kahire 1404/1984, IV, 83-84.

İbn Tûlûn es-Sâlihî, *Müfâkehetü'l-Hillân fî Havâdisi'z-Zemân*, nşr. M. Mustafâ, Kahire 1962, I, 301.

İbnü'l-İmâd el-Hanbelî, *Şezerâtü'z-Zeheb fî Ahbâri men Zeheb*, Kahire 1350-1351, VIII, 51-55.

İbnü'l-Kadî, *Dürretü'l-Hicâl fî Esmâ'r-Ricâl*, nşr. Muhammed el-Ahmedî Ebü'n-Nûr, Kahire 1392/1972, III, 92.

İkbâl, Ahmed eş-Şarkâvî, *Mektebetü Celâl es-Süyûtî*, Rabat 1397/1977.

İsmail Paşa, Bağdatlı, *Hediyetü'l-Ârifin*, nşr. Kilisli Rifat Bilge-İbnülemin Mahmut Kemal İnâl, İstanbul 1951, I, 534-544.

Jansen, J.J.G., *Kur'an'a Bilimsel-Filolojik-Pratik Yaklaşımlar*, Türkçesi: Halilrahmân Açar, Ankara 1993, s. 14, 18, 19, 21, 70, 74, 99, 100, 112, 118.

el-Kâfiyeci, Muhyiddîn, *Kitâbü't-Teysîr fî Kavâ'idü'lmi't-Tefsîr*, trc. ve nşr. İsmail Cerrahoğlu, 2. baskı, Ankara 1989, s.8-9 (neşredenin girişi).

Kahhâle, Ömer Rızâ, *Mu'cemü'l-Mü'ellifin*, Dimaşk 1377/1958, V, 128-131.

Kâhya, Ahmed, al-Suyûtî, *Hayatı ve Altı Mecmuada Bulunan 44 Risâlesinin Tavsifi*, İstanbul 1964-1965; *Mezuniyet Çalışması*, Türkiye Ens. ktp.

Kandemir, M. Yaşar, *Mevzû Hadisler*, Ankara 1975, s. 152-156.

Karabulut, Ali Rıza, *Hâtemü'l-Enbiyâ Hz. Muhammed Aleyhi's-Selâm'ın Mu'cizeleri*, I-II, 2. baskı, Ankara 1976.

Karahan, Abdülkadir, "Süyûtî", İA, XI, 258-263.

—, *İslâm-Türk Edebiyatında Kırk Hadîs*, 2. baskı, Ankara 1991, s. 34, 37, 70, 74, 233, 327.

Karaman, Hayreddin, *Başlangıçtan Zamanımıza Kadar İslâm Hukuk Tarihi*, İstanbul, ts. s. 169-170.

Kâtip Çelebi, *Keşfü'z-Zunûn*, I-II, nşr. Kilisli Rifat Bilge-Şerefeddin Yaltkaya, İstanbul 1941-1942, tür. yer.

Keskioglu, Osman, *Nüzulünden İtibaren Kur'an-ı Kerim Bilgileri (Ulum-ı Kur'an)*, 2. baskı, Ankara 1989, s. 69, 87, 89, 94-95, 101, 107, 175, 176, 201-202, 203.

el-Kettânî, Abdülhayy, *Fihrisü'l-Fehâris*, Fas 1347, II, 95-97, 352-361.

el-Kettânî, Muhammed b. Ca'fer, *er-Risâletü'l-Müstetrafe*, nşr. M. el-Müntasır, Dimaşk 1389/1964, s. 182-183.

Koçkuzu, Ali Osman, *Hadis İlimleri ve Hadis Tarihi*, İstanbul 1983, s. 33, 60, 66, 82, 83, 90, 284, 443, 445, 447, 452, 455, 457.

Koçyiğit, Talât, *Hadis Usûlü*, 3. baskı, Ankara 1967, tür.yer.

—, *Hadis İstılahları*, 2. baskı, Ankara 1985, tür.yer.

—, *Hadis Tarihi*, 2. baskı, Ankara 1988, tür.yer.

Landau-Tasserón, Ella, *Periyodik Reform: Müceddid Hadisi Hakkında Bir İnceleme*, çev. İ.Hakkı Ünal, *İslâmî Araştırmalar*, c. 6, sayı 4 (1993), s. 261-278.

Mahmud Es'ad, *İslâm Tarihi-i Dîn-i İslâm*, sad. Ahmet Lütü Kazancı-Osman Kazancı, İstanbul 1983, s. 24, 152-153, 192, 234.

el-Matvî, Muhammed el-Arûsî, *Celâlüddîn es-Süyûtî*, Tunus 1954.

Mehmed Zihni, *el-Hakâ'ik mimmâ fî'l-Câmi'l's-Sagîr ve'l-Meşârik min Hadisi Hayri'l-Halâ'ik*, İstanbul 1310.

- el-Merâgî, Ebû'l-Vefâ, el-İstidrâk'ü'n-Nâdir, *Mecelletü'l-Ezher*, XXVI/7 (1374/1954), s. 366-369.
- Mez, A., el-Hadâretü'l-İslâmiyye, trc. M. Abdülhâdî Ebû Rîde, Beyrut, ts., I, 436-437.
- Mollaibrahimoğlu, Süleyman, Celâlüddin es-Suyûtî ve Sûrelerin Başî ile Sonu Arasındaki Münasebetle İlgili Merâsidü'l-Metali' fî Tenâsübü'l-Mekati' ve'l-Metâli' İsimli Eseri (Tahkik ve Tercümesi), İstanbul 1994, Arapça kısım: s. 21-33; Türkçe kısım: s. 27-48.
- M. Şemseddîn, İslâm'da Târih ve Müverrihler, İstanbul 1339-1342, s. 407-410.
- el-Mübârek, Muhammed, Fikhü'l-Luga ve Hasâ'isu'l-Arabiyye, Lübnan 1964, tür.yer.
- Müderres-i Tebrîzî, Reyhânetü'l-Edeb, Tahran 1328-1333 hş., III, 148 v.d.
- el-Münâvî, Abdurra'ûf, Feyzu'l-Kâdir Şerhu'l-Câmi'i's-Sagîr min Ehâdisi'l-Beşîri'n-Nezîr, I-VI, Kahire 1357.
- Müttakî el-Hindî, Kenzü'l-Ummâl fî Süneni'l-Akvâl ve'l-Ef'âl, nşr. Bekrî Hayyânî-Safvetü's-Sekâ, Beyrut 1399/1979, I, 1-22.
- Nedvetü Celâlidîn es-Süyûtî, el-Mektebetü'l-Arabiyye, Kahire 1978.
- Nemoy, Leon, Arabic Manuscripts in the Yale University Library, Copenhagen 1956, tür.yer (bk. "İndeks", s. 229)
- Nicholson, R.A., A Literary History of the Arabs, Cambridge 1969, s. 145, 454-455.
- Okiç, M. Tayyib, Bazı Hadis Meseleleri Üzerinde Tetkikler, İstanbul 1959, tür.yer.
- Ömer Ferrûh, Târihu'l-Edebî'l-Arabî, Beyrut 1399/1979, III, 898-914.
- Özbalıkcı, Mehmet Reşit, "Cem'u'l-Cevâmi'", DİA, VII, 345.
- Özek, Ali, Hadîs Ricâli, İstanbul 1967, s. 119, 123, 145, 151, 161, 166, 170, 174.
- Özel, Ahmet, Hanefî Fıkıh Âlimleri, Ankara 1990, s. 197-198.
- Öztürk, Osman, al-Suyûtî, Hayatı ve Dört Mecmuada Bulunan 22 Risâlesinin Tavsifi, İstanbul 1965-1966; Mezuniyet Çalışması, Şarkiyat Ens. ktp.
- Râgıb, Abdülvâhid Muhammed, el-İmâm es-Süyûtî ve Kitâbühû: et-Tahaddüs bi-Ni'meti'llâh, ed-Dâre, sene 13, sayı 4 (Receb 1408/Febrâyir 1988), s. 151-162.
- Reşîd Rızâ, M., İslâm'da Birlik ve Fıkıh Mezhepleri (Mezâhibin Telfîki ve İslâmın Bir Noktaya Cem'i), çev. Ahmet Hamdi Akseki, sad. Hayreddin Karaman, Ankara 1974, s. 170-171, 242.
- Rosenthal, F., A History of Muslim Historiography, Leiden 1968, tür. yer.
- es-Sâmerrâî, İbrâhîm, Dirâsât fî'l-Luga, Bağdat 1961, tür. yer.
- Şehâvî, el-Dav'ü'l-Lâmi' li-Ehli'l-Karni't-Tâsi', Kahire 1354, IV, 65-70.
- Serinsu, Ahmet Nedim, Kur'ân'ın Anlaşılmasında Esbâb-ı Nüzul'ün Rolü, İstanbul 1994, s. 40, 50-51, 64, 76, 77, 83, 86-87, 94, 98, 135, 143-144, 145-146, 157, 158, 161, 162, 204, 209-210, 215-216, 220, 222-226, 227, 239, 248-249.
- Serkis, Yûsuf Elyân, Mu'cemü'l-Matbû'âtî'l-Arabiyye ve'l-Mu'arreb, Kahire 1346/1928, I, 1073-1085.
- Sevgi, Ahmed, al-Suyûtî, Hayatı ve 2 Mecmuada Bulunan 44 Risâlesinin Tavsifi, İstanbul 1964-1965; Mezuniyet Çalışması, Şarkiyat Ens. ktp.
- es-Seyyid İbrâhîm Muhammed, Kasidetü "Bânet Su'âd" li-Kâ'b b. Züheyr ve Eserühâ fî't-Türâsi'l-Arabî, Beyrut 1406/1986, s. 132-144.
- Sofuoğlu, Mehmet, Tefsir Dersleri (Yedinci Sınıf), 5. basılış, İstanbul 1975, s. 35-37.
- , Tefsire Giriş, İstanbul 1981, s. 304-305.
- Subhî Sâlih, Hadîs İlimleri ve Hadîs İstılahları, trc. M. Yaşar Kandemir, 2. baskı, Ankara 1973, s. 38, 88, 91, 93, 102, 123, 128, 135, 138, 173, 190, 195, 206, 207, 233, 287.

- , *Dirâsât fî Fıkhî'l-Luga*, Dimaşk 1379/1960, tür. yer.
- , *el-Mebâhis fî Ulûmî'l-Kur'ân*, 2. baskı, Dimaşk 1382/1962, tür.yer.; Türkçe trc. *Kur'an İlimleri*, çev. M. Said Şimşek, Konya, ts., s. 56, 101-102, 107, 110, 144, 232, 256-260.
- "Süyûtî", *Encyclopaedia Britannica*, Great Britain 1957, XXI, 626.
- "Süyuti", *AnaBritannica Genel Kültür Ansiklopedisi*, İstanbul 1990, XX, 200.
- "Süyûtî", *Ansiklopedik İslâm Lûgatı*, İstanbul 1982, II, 648.
- "Süyuti", *Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi*, İstanbul 1985, XVIII, 10956.
- "es-Süyûtî", *el-Mevsû'atü'l-Arabîyyetü'l-Müeyyese*, Kahire 1972, s. 1059.
- "Süyûtî", *Meydan-Larousse, Büyük Lûgat ve Ansiklopedi*, İstanbul 1988, XI, 682.
- "Süyûtî", *Türk Ansiklopedisi*, Ankara 1981, XXX, 170.
- "Süyûtî", *Türkiye Gazetesi İslâm Âlimleri Ansiklopedisi*, İstanbul, ts., XIV, 356-363.
- "Süyûtî", *Türkiye Gazetesi Rehber Ansiklopedisi*, İstanbul, ts., XVI, 24-25.
- Süyûtî, *Hüsnü'l-Muhâdara fî Ahbâri Mısır ve'l-Kâhire*, Kahire 1321, I, 155-161.
- , *Nazmü'l-İkyân fî A'yânî'l-A'yân*, nşr. Philip K. Hitti, New York 1927, nâşirin muk., s. 3-21.
- , *el-İtkân fî Ulûmî'l-Kur'ân*, nşr. M. Ebû'l-Fadl İbrâhîm, Kahire 1387/1967, I, nâşirin muk., s. 3-7; Türkçe trc.: *el-İtkan fî Ulûmî'l-Kur'an-Kur'an İlimleri Ansiklopedisi*, çev. Sâkıp Yıldız-Hüseyn Avni Çelik, İstanbul 1987, I, çevirenlerin "Önsöz"ü, s. VII-XIII.
- , *el-Müzhir fî Ulûmî'l-Luga ve Envâ'ihâ*, nşr. M. Ahmed Câdelmevlâ v.b., Mısır, ts., II, 651-663 (nâşirlerin ilâvesi).
- , *Buğyetü'l-Vu'ât fî Tabakâti'l-Lugaviyyine ve'n-Nuhât*, nşr. M. Ebû'l-Fadl İbrâhîm, Kahire 1384/1964, I, nâşirin muk., s. 9-15.
- , *Tedribü'r-Râvî fî Şerhi Takribî'n-Nevevî*, nşr. Abdülvehhâb Abdüllatîf, 2. baskı, Mısır 1385/1966, I, nâşirin muk., s. 10-29.
- , *el-İktirâh fî İlmî Usûlî'n-Nahv*, nşr. Ahmet Subhi Furat, İstanbul 1975-1978, nâşirin Arapça muk., s. 30-47.
- , *Muhtelifü'l-Hadis ve Tercih Sebepleri, Derlemeler, Kitap 1, Hadis Usulünün Temel Meseleleri*, derl. Mehmet Yılmaz, İstanbul 1991, s. 105-111.
- , *Tahzîru'l-Eykaz min Ekazibi'l-Vu'az*, haz. Ali Toksarı, Kayseri 1993, hazırlayanın girişi: s. 37-42.
- Süyûtî, İmam Celâleddin, *Hazreti Ebûbekir (Tarihü'l-Hülefâ)*, trc. Lûtfi Doğan- İsmail Ezerli, Ankara 1957.
- Şa'rânî, *Zeylüt-Tabakâti'l-Kübrâ*, s. 4.
- Şa'rânî, Abdülvehhâb b. Ahmed, *Kitâbü'l-Bedri'l-Münîr fî Garibi Ehâdisi'l-Beşîri'n-Nezîr*, Kahire 1277/1860-61. Not: Bu kitap, Süyûtî ve Sehâvî'nin eserlerinden derlenmiştir.
- eş-Şek'a, Mustafâ, *Celâlüddîn es-Süyûtî*, Mısır 140/1981.
- eş-Şemmâ, Ömer, *Esmâ'ü Mü'ellefâti's-Süyûtî*, yazma nüsha, vr.1^b.9^a.
- Şevkânî, Muhammed b. Alî, *el-Bedrüt-Tâllî bi-Mehâsin min ba'di'l-Karni's-Sâbi'*, Kahire 1348, I, 328-335.
- Şevki Dayf, *el-Medârisü'n-Nahviyye*, Kahire 1976, s. 362-365.
- eş-Şeyha, Hasan, *Celâlüddîn es-Süyûtî, Mecelletü'l-Ezher*, XXXII/5 (1380/1960), s. 481-484.
- eş-Şinkîfî, Ahmed, *ed-Dürerü'l-Levâmi' alâ Hem't'l-Hevâmi'*, I-II, Kahire 1327-1328.

Ş. Sâmî, *Kâmûsü'l-A'lâm*, İstanbul 1311/1894, IV, 2801.

Taşköprizâde, eş-Şekâ'iku'n-Nu'mâniyye, nşr. Ahmed Subhi Furat, İstanbul 1985, s. 22, 64.

—, *Miftâhu's-Se'ade ve Misbâhu's-Siyâde fî Mevdû'âtî'l-Ulûm*, nşr. Kâmil Kâmil Bekrî-Abdülvehhâb Ebû'n-Nûr, Kahire 1968, I, 258, II, 96, 450, 522-523, 537, 555, 588-589.

Tekdemir, İbrahim, *al-Suyûtî'nin Bayezid Devlet Kütüphanesindeki 3 Mecmuada Bulunan 34 Risâlesinin Tanıtılması*, İstanbul 1964-1965; Mezuniyet Çalışması, Şarkiyat Ens. ktp.

Togan, A. Zeki Velidî, *Tarihte Usûl*, 2. baskı, İstanbul 1969, s. 206, 237.

Tuncer, Faruk, *Kur'an İlimlerinde Bir Zirve İsim: Suyuti*, *Zaman*, 22 Aralık 1993, s.11.

Turgut, Ali, *Kur'an-ı Kerim Ansiklopedisi*, İstanbul 1988, II, 161-162.

—, *Tefsir Usûlü ve Kaynakları*, İstanbul 1991, s. 42-47, 244-246.

Türkistânî, Muhammed Ya'kûb, *es-Süyûtî ve Cühûdühü fî'd-Dirâsâtî'l-Lugaviyye*, Master (Mâcistîr) Tezi, Câmî'atü Ümmi'l-Kurâ Külliyyetü's-Şerî'a ve'd-Dirâsâtî'l-İslâmiyye, Mekketü'l-Mükerrreme, 1397/1977.

Türkmen, Mehmet, "Buğyetü'l-Vuât", *DİA*, VI, 362-363.

Uğur, Mücteba, *Ansiklopedik Hadis Terimleri Sözlüğü*, Ankara 1992, tür. yer.

—, "el-Câmiu's-Sagîr", *DİA*, VII, 113-114.

Ulvân, Muhammed Bâkır, *Selâsü Erâciz fî Rumûzî'l-Câmî'i's-Sagîr*, *Mecelletü Ma'hedi'l-Mahtûtâtî'l-Arabîyye*, XVIII, Kahire 1972, s. 151-152.

Umerî, Ekrem Ziya, *Hadis Tarihi*, çev. İsmail Kaya, Konya 1990, s. 200, 207.

Usul, İsmet, *Celale'd-Din el-Mahallî ve Celale'd-Din es-Suyuti'nin Hayatları ve Tefsirdeki Metodları*, Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Lisans Tezi, Erzurum 1988, 64 s.

Utlum, *es-Süyûtî Muhaddisen* (Bu eserin baskı yer ve tarihi tesbit edilememiştir.)

Üryani, Ali Vâhid, *Câmî'u'l-Künûz (Ahlâkî Hadislerden Seçmeler)*, trc. Yusuf Ziyaeddin Ersal, Ankara 1960.

Varınca, Çetin Abdulkadir, Ahmed b. Muhammed'in *Tabakatü'l-Müfessirin Adlı Eserinin Tahkik ve Tanıtılması*, Atatürk Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi Tefsir-Hadis Bölümü Mezuniyet Tezi, Erzurum 1979, s. 84b-85a.

Yardım, Ali, *Hadis I-II*, İzmir 1984, I, 13, 31, 34 not, 97, 159-160- 172, II, 107, 114.

Yılmaz, H. Kâmil, *Tasavvufî Hadis Şerhleri ve Konevî'nin Kırk Hadis Şerhi*, İstanbul 1990, s. 26.

Yılmaz, Nedim, *İ'câzü'l-Kur'an*, İstanbul 1984, s. 85-88.

Yiğit, İsmail, "Siyasî-Dinî-Kültürel-Sosyal" *İslâm Tarihi*, *Memlûkler (648-923/1250-1517)*, İstanbul 1991, s. 262, 263, 267-270.

ez-Zehbî, Muhammed Huseyn, *et-Tefsir ve'l-Müfessirûn*, Kahire 1381/1961, I, 251-254, 333-338.

ez-Zerkânî, M. Abdül'azîm, *Menâhilü'l-İrfân fî Ulûmî'l-Kur'an*, Mısır 1362/1943, I, 533-534, 534-535.

ez-Zirikî, Hayrüddin, *el-A'lâm*, 3. baskı, Beyrut 1389/1969, IV, 71-73.

Ziyâde, M. Mustafâ, *el-Mü'errihûn fî Mısır fî'l-Karnî'l-Hâmis Aşer el-Milâdî*, Kahire 1949, s. 56-68.